

DOI:

Медіапростір Греції на тлі російсько-українського воєнного конфлікту 2022 року: заборона трансляції російських каналів RT і Sputnik

Малахіті А. В., старший викладач кафедри міжнародних відносин
 Сніговська О. В., к. пед. наук, доцент кафедри міжнародних відносин
 Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

Через зростання масштабів роботи російських ЗМІ в Європі як інструменту кремлівської пропаганди, що поширювала теорії змови та дезінформацію від імені російської держави, а також на тлі воєнного вторгнення РФ на територію суверенної України, Європейська комісія прийняла рішення про негайну заборону роботи в ЄС низки російських каналів. Так, 27 лютого 2022 року голова Європейської комісії Урсула фон дер Ляєн оголосила, що телекомпанія RT, яку фінансово підтримує Кремль, раніше відома як Russia Today, а також інформаційне агентство Sputnik будуть заборонені в ЄС. Санкції на адресу РФ з боку Європейського Союзу поширилися на всесвітню мережу. Сторінки російських державних каналів RT і Sputnik, як і їхні канали на YouTube, були закриті в соціальних мережах країн ЄС на підставі спотворення фактів із метою впливу на думки та поведінку індивідів чи суспільства, досягнення віри соціальними групами в іншу картину світу, відмінну від реальної. «Ми заборонимо кремлівську медіамашину в ЄС», – заявила Урсула фон дер Ляєн, наголошуючи, що «державні канали Russia Today, Sputnik та їхні дочірні компанії більше не зможуть розповсюджувати свою брехню, щоб виправдати війну Путіна. Ми розробимо інструменти щодо запобігання їхньої токсичної та шкідливої дезінформації в Європі».

Рис. 1. Боротьба з російською пропагандою в Європі

Джерело: <https://www.nrada.gov.ua/yevropa-vumykyaye-propagandu-rf-perelik-krayin-infografika/>

Таким чином, Sputnik (Sputnik Greece) та RT (RT Greece, RT English, RT UK, RT Germany, RT France, RT Spanish та ін.) потрапили під заборону «до припинення агресії проти України й до того часу, коли РФ та асоційовані з нею медіакомпанії припинять поширення дезінформації та маніпуляцію інформацією, спрямовану проти ЄС та країн-членів». Захід вимикає кабельну, супутникову передачу, а також через IPTV, трансляцію за допомогою платформ або програм для відтворення відео, як нових, так і попередньо встановлених. Аргументами прийнятого рішення називають такі, що ці медіаресурси прямо чи опосередковано контролювалися чиновниками РФ та відігравали значну роль у підтримці збройної агресії проти України, оскільки Росія системно проводила кампанії з дезінформації та перекручення фактів для дестабілізації ситуації в сусідніх країнах, ЄС у цілому або в окремих країнах-членах.

Міністр культури Греції Ліна Мендоні надала «інструкції призупинити будь-яку реалізацію, співпрацю, планування чи обговорення заходів із російськими культурними організаціями», вирішивши, між іншим, скасувати й показ балету «Лебедине озеро» Чайковського, що мав транслюватися 6 березня 2022 року в Палаці Музики в прямому ефірі з Москви. Скасування вистави викликало бурхливу реакцію мас, а також заяву російського посольства в Афінах, у якій йдеться про черговий крок Греції «в стилі антиросійської політики Заходу».

Свій рішучий протест стосовно «блокування» роботи новинних сайтів «Russia Today» і «Sputnik» висловило керівництво Комуністичної партії Греції (КПГ), вважаючи таке рішення неприйнятним і небезпечним кроком. На думку досить впливової в Греції КПГ, «ця акція насправді спрямована не проти неприйнятного російського вторгнення, а є частиною зусиль щодо поширення пропаганди та фейкових новин, які в односторонньому порядку випускаються «євроатлантичною» стороною й використовуються урядом для виправдання участі Греції в імперіалістичній війні».

Уже за кілька годин після того, як ЄС та основні платформи заблокували державні російські ЗМІ, канал RT почав транслювати свій контент на Rumble – відеосервісі, схожому на YouTube. Rumble не є широко відомим, але його часто використовують як консервативні політичні кола в США, такі і «антивакцинатори». Згодом як RT, так і Sputnik закликали своїх глядачів дивитися обидва медіаканали в багатоплатформовому клауд-месенджері Telegram, який їх не заблокував.

Цікаво, що канал Sputnik Greece функціонував у Греції з кінця 2018 року. Після блокування роботи каналу його 25 співробітникам були надіслані електронні листи з рішенням керівництва не зупиняти роботу веб-сайту. Це підтвердилося інструкціями, розміщеними на веб-сайті Sputnik Greece, доки він не потрапив до чорного списку ЄС через повідомлення на сайті про алгоритм отримання подальшої інформації:

«Установіть програму з App Store або Google Play на свій мобільний або ПК, створіть обліковий запис, під час активації VPN оберіть країну, яка не входить до ЄС». «Сьогодні в ЄС світанок найбільш сутінкового дня для свободи слова та преси», – сказав для BIRN, веб-сайту Балканської мережі розслідувальних звітностей, Вангеліс Котрозос, менеджер Sputnik Greece. «Грецький офіс Sputnik уживає всіх необхідних заходів для його безперебійної роботи та збереження всіх робочих місць через спробу його заглушити», – додав він.

За даними спецслужб, росіяни, які мешкають в Європі, є медіаторами російської політики на Заході. RT і Sputnik використовують проросійськи налаштованих активістів із метою підготовки матеріалів для місцевих видань і російських ЗМІ. Російськомовні спільноти «співвітчизників» є головними споживачами ЗМІ, що впливають на інформацію російською мовою, а потім в соціальних мережах розповсюджують «розкручені» наративи національними мовами, на кшталт: «Росія – безневинна жертва», «Історичний ревізіонізм», «Крах західної цивілізації неминучий», «Народні рухи – це спонсоровані США “кольорові революції”», «Реальність є такою, якою її хоче бачити Кремль» тощо. Так, представники «п’ятої колонії» є ефективними агентами (навмисно чи ненавмисно) російського впливу й складають стратегічний ресурс, використовуваний Кремлем для розколу населення та дестабілізації політичної ситуації всюди, де є велика російськомовна діаспора. Критики вищезгаданих санкцій «цікавляться», чи не схиляється Міністерство культури Греції, забороняючи наразі російські оперні вистави, концерти та балети Великого театру, передати естафету Міністерству освіти, щоб вигнати російських студентів, які навчаються в грецьких університетах? До того ж на тлі скасування всього російського лунають провокативні наративи щодо роздмухування потенційної небезпеки споживання російського салату Олів’є, руху автомобілів LADA, богослужіння в церкві Святого Іоанна Руського в Прокопі на острові Евбея, смакування пиріжків, продажу матрьошок і балалайок, викладання російської мови, поширення історії про політ Юрія Гагаріна, показу фільму «Броненосець Потьомкін», а також усіх фільмів Тарковського, читання художніх творів Достоевського, Толстого, Пушкіна, Набокова, Чехова, Бакуніна та ін.

Екс-прем’єр Греції, голова партії СИРІЗА Алексіс Ціпрас, коментуючи заяву міністерки культури під час дебатів у грецькому парламенті, заявив, що «перед ними Путін із його режимом, а не російський народ із російською культурою». «Чайковського заборонили», – сказав він, повторюючи саркастичну оцінку користувачів соцмереж про те, що музику «Лебединого озера» нині криміналізували.

На цю та на іншу критику з боку офіційної опозиції міністерка культури Ліна Мендоні повідомила про заходи протидії Греції «будь-яким засобам посилення російської пропаганди за допомогою мистецтва». Вона

попросила опозиціонерів виступати з їхніми нападками проти насильства та нелюдської війни, оголошеної Російською державою Україні, «а не вводити в оману та не казати безпідставну брехню в намірах опозиції». Міністерка звинуватила тих, хто «вочевидь, перебуває під гіпнозом», у відсутності антивоєнних рефлексів. Наприкінці своєї промови в парламенті Ліна Мендоні додала: «Греція – це Захід. Це Європа. Європа вірить у демократію, незалежність, суверенітет і територіальну цілісність країн у межах їхніх міжнародно визнаних кордонів».

Підсумовуючи, зауважимо, що медіапростір Греції продовжує потерпати від проросійської пропаганди, яка роками впливала на медіаспоживання та комунікацію греків, маніпулюючи їхньою свідомістю. Проросійська «п'ята колона» попри санкції та заборону на трансляцію низки російських каналів шукає в медіапросторі лазівки задля продовження формування хибних поглядів і нав'язування певної псевдореальності. Отже, головним завданням уряду країни в інформаційній війні є протидіяти маніпулюванню суспільною свідомістю й перешкоджати супротивникові в наданні необ'єктивної або недостовірної інформації в медіапросторі.